

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru economi numai 4 cor. pe an.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful a
prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Adunări de popor
pentru
votul universal

S'a aruncat o vorbă mare în țară. Și ea face valuri mari, dar ispravă puțină.

Ministrul de int. Kristoffy a spus, că el dorește introducerea votului universal electoral în țară, dînd adecă drept de alegător la tot omul trecut de 20 ani, de-i bogat, de-i sărac.

Firește vorba a fost prinsă cu lacomie de marea mulțime a celor nedreptățiți și lipsiți de vot prin legea electorală de azi, care cere *senz*: dare mare, ca să poți ajunge în șirul celor cu drept de vot.

Indeosebi partidul socialist a prins cuvîntul ministrului, și îl poartă prin țară ca pe o sabie înmuiată în sînge ce chiamă poporul la războiul și poporul, mulțimea celor oropșiți, aleargă după sabie: în fiecare Duminecă să țin mai multe adunări mari socialiste în orașe de frunte, cari toate strigă de răsună țeara, că cer vot universal, sau drept de vot pentru poporul întreg, căci numai atunci poporul va avea putință a-și alege adevărați deputați ai săi, cari să lupte în sfatul țării pentru nevoile mulțimii, — ca altfel azi își aleg deputați numai cei bogați, cei cari plătesc dări mai mari, etc. Și mișcarea aceasta să lățească într'una și amenință dieta din Pesta, spunînd, că de nu va asculta, acum în 15 Sept. cînd să întrunește, de această cerere a mulțimii poporului, apoi 60 de mii de socialiști vor împresura casa dietei, și până nu să va vota noua lege, nici nu mai lasă pe deputați să iasă de acolo! Muncitorii în toată țeara vor înceta ori-ce lucru, și toate fabricile, moșiile, și ori-ce întreprinderi ce au lipsă de brațele muncitoare, vor trebui să stea locului, suferind pagube uriașe, de nu va da poporul dreptul ce-l cere!

Și socialiștii internaționali înjură la cei-ce conduc azi pe kosuthiști și coaliția (însoții) lor, cari, deși până erau puțin și slabi, ziceau că și ei vreau să se dea acest drept poporului, acum cînd sunt pe cale a ajunge la frînele țării, nu-l mai vreau, ci vreau numai schimbarea legii în așa fel, ca tot numai ei și partidul lor să iasă cu folos din ea.

Ce-o mai fi, vom vedea.

Ce ne privește pe noi e, că Românii au dorit totdeauna, și îl doresc și azi, îl au înscris și în programul lor național, acest drept, fiind impusă tuturor luptătorilor naționali datoria, a să întrepune pentru el.

Iar' acum cînd vorba despre acest drept e la ordinea zilei, — cu bucurie vedem, că începuturile unor mișcări a poporului român, să fac în Ungaria, indeosebi în jurul Aradului. Vedem că să convoacă adunări de popor cari să iee poziție pentru votul universal, — dar', și aci nu ne putem ascunde neliniștea noastră, nu vedem pornirea rumpindu-să

dintr'una cu acea conducere unitară și conștiință a însămnătății ei, precum sufletul nostru ar cere să o vadă!

Că ideea e cu mult mai mare și mai salutară, decît să fie luată în agitație de o foaie două, din îndemnul propriu, care de regulă reușește numai în parte, în mică parte, — ci ea ar vrednici să se ocupe de ea toți acei cari țin la la nimbul de conducători politici, în frunte cu deputații noștri, și a plănui o pășire mare, uniformă, impunătoare! Altfel mișcările particulare să vor perde, ca mici izvoare, curate, dar' slăbuțe, în nisip, — în loc de a vedea un torent puternic, care să răpească cu sine tot poporul și să impună și acelora cui are a fi adresat!

Adunări populare.

Radna, Aug. 1905.

Datorința de Români și de cetățeni ne poruncește să fim la locul nostru acum, cînd țeara să găsește în învîlmășală fără seamăn.

Și locul nostru mai ales acum este în mijlocul poporului!

Acum ca nici odată e o datorie a fiecărui cărturar Român, să povățuiască poporul, să-i talmăcească lucrurile, ce să petrec în jurul și pe socoteala lui. Să fie în mijlocul poporului și să nu-l lase să fie dus de ață fie în tabăra kosuthiștilor, fie în a socialiștilor.

Situația de azi o putem face să fie timp de școală pentru poporul nostru. Folosit bine acest timp de școală — atît din partea dascălilor cît și a poporului școlar, — rezultatele de bună seamă vor fi inveselitoare și foarte bogate.

Din acest punct de vedere apreciem noi adunările populare — aprobînd fără rezerve ținerea acelor.

Nu e timpul să ne oprim la forme să căutăm ambiții neglijate și prea să scăpăm din vedere ceea-ce să face, pentru forma în care să face.

Pe cît de ușor, pe atît de neîndreptățit să porcede, cînd unii bărbai, ba chiar și gazete de-ale noastre, vreau să vorbească de-a călarele despre adunările acestea populare — care și-au început șireagul cu adunarea din Ghioroc și apoi în Radna, ținute Duminecă în 27 August.

Pentru orientarea tuturor noțez, că aceste adunări să țin cu sprijinul și învoirea clubului deputaților români din dieta Ungariei.

Dovadă adunările din Ghioroc și M. Radna — ale căror primi oratori au fost deputații Dr. Ioan Suciu și Dr. Ștefan C. Pop.

Despre decursul acestor două adunări vă dau următoarele informații:

La Ghioroc.

Duminecă dimineața au sosit, în societatea deputatului Dr. Ioan Suciu, dnii Vasile C. Osvadă, Dimitrie Birăuțiu, Lucian Bolcaș și învățătorul Todoran.

În piața Ghiorocului sub conducerea preoților și a învățătorilor, așteptau vre-o 2000 de țărani din Ghioroc și din comunele din jur.

Insuflețirea a fost la culme. Vorbitorii au fost la înălțimea lor. Deputatul Dr. Suciu a început șirul vorbirilor. Și a vorbit insuflețit, la inima

și la înțelesul poporului. Le-a talmăcit situația de azi, i-a povățuit să țină la limba și moșia străbună și apoi a stăruit asupra votului universal.

A vorbit apoi Lucian Bolcaș, dînd o icoană a trecutului nostru și străuind mai mult asupra dragostei de neam și a dorului de luptă și de viață națională și s'a oprit apoi la votul universal.

Di Vasile C. Osvadă a tilcuit apoi mai pe larg însămnătatea votului universal și foloasele acestui vot.

S'a primit apoi cu unanimitate hotărîrea, prin care adunarea aceasta a Românilor din acest ținut să alătură cu hotărîre la mișcarea care țineste a eluipa dreptul de vot universal și secret pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate și confesiune.

Poporul adunat a petrecut în cîntări pe deputatul Dr. Suciu până la casa părintelui Lungu, unde s'a servit o bogată masă.

La Radna.

Cu trenul de după amiază întreagă societatea a venit la Radna întîlnindu-să în drum cu deputatul Dr. Ștefan C. Pop.

La Radna — în fața bisericii românești, erau adunați la 3000 de oameni în frunte cu avocatul Dr. Avramescu, protopopul Givulescu, directorul Tuducescu și o mulțime de alți fruntași.

Aci șirul vorbirilor l'a deschis deputatul Dr. Ștefan C. Pop, vorbind cu însuflețire și energie despre drepturile poporului și talmăcind votul universal, ce cerem să se introducă fără restrîngerii, secret și după comune. A vorbit apoi deputatul Dr. Ioan Suciu, chindisindu-și vorbirea cu dulci amintiri din copilăria petrecută în Radna. A vestejit apoi purtarea celor cari cer votul universal cu restrîngerea ridicolă a cunoștinței limbii maghiare în scris și în vorbire!

„Apoi cînd ne cer dări și cătane, ne întreabă cineva că știm ungurește?“ întreabă vorbitorul. Poporul era însuflețit la estas și vorbitorii nu mai conteneau cu povețele. A vorbit apoi Dimitrie Birăuțiu redactorul „Pop. Rom.“ din Bpesta — explicînd votul universal și situația de azi.

Moțiunea a prezentat-o avocatul Dr. Avramescu — primită fiind cu unanimitate și entuziazm.

Luni s'a ținut o adunare la fel în Bărzava fiind de față popor încă și mai mult ca la Radna, și luîndu-să aceleași hotărîri bărbătești. Rap.

Suntem de deplin acord cu corespondentul nostru de mai sus, care fiind însuși de față la acele adunări, le descrie cu însuflețire, precum le-a văzut și le-a auzit, — dar' trebuie să observăm, că e cu mult mai ducător la scop dacă atari mișcări, cari trebuie să fie demne de mărimea poporului nostru, să pun la cale după o pregătire prealabilă, de-odată în toate părțile locuite de Români, d. e. în aceeași zi în fiecare comitat să fie macar două, la olaltă zeci de adunări, și mine altele și altele. Că altfel, demonstrînd în unul ori două comitate, iar' în alte 12-14 deloc, mai curînd arătăm ce slab organizați,

— ba complet desorganizați — suntem. Și nu folosim pe cît gîndim, cauzei mari a poporului!

Nouă la Orăștie d. e., nu ne-a dat nimeni nici un aviz, nici o vorbă că iacă ce să pregătește, deci să ne punem și noi pe lucru. Că de sigur nu stăteam pasivi. Și în alte zeci de locuri asemenea. Dovadă de lipsa unei organizații care să ne asigure o importanță mai mare, mai demnă de noi, în mișcările și afacerile publice ale țării. Și până asta, organizarea, nu va urma, toate mișcările noastre mărunte, partiale, de ici-colo, să perd ca mici izvoare, curate și bune, dar' răvărsate peste bănci de nisip, fără a lăsa urmele ce noi le-am dori și fără a da răsunetul ce noi am voi să-l de!

CRIZA.

Ministrul Lad. Lukács și-a arătat înaintea unui ziarist, părerile sale asupra stării politice prin care trece țara. El ține că faptul că țara nu va mai plăti dările, va sili guvernul a scădea numărul slujbașilor la cît să poate mai puțin, până trece criza, și — a zis — neplătirea dărilor poate duce la mari încurcături, cari vor lăsa urme grele pe trupul țării.

Despre ministrul-președinte Fejervary să da știrea, că după 15 Septembrie, — cînd dieta va fi de nou conchemată și ea va face aceleași scandale ca în trecut, — e hotărît să pună mîna pe arme mai aspre: în fruntea fiecărui comitat va pune un comisar guvernial, care să-i ducă în îndeplinire poruncile. Pentru Budapesta însăși, e luat în vedere un a-dict Lud. Kaffka.

Alegerea dela Ceh.

Mercuri în 30 August s'a început la Curie pertractarea protestului dat de alegătorii venerabilului George Pop de Băsești în contra alegerii cu ciomagul, pe care au săvîrșit-o acolo în 16 Februarie, despre care am publicat și noi raport amănunțit (și pentru care ni-s'a făcut proces de presă, că de ce dl V. E. Moldovan, corespondentul nostru acolo, a spus ce a văzut și ce însuși a pătît!)

Petiția dată la Curie descrie amănunțit cele întimplate:

Alegătorii români cari veniau pe drumul dinspre Olahfalva și Benedekfalva au fost întîmpinați de 75 bătași luați anume și înarmați cu ciomege, feciori unguri, cari au bătut și risipit pe alegătorii români (nearmați și nepregătiți de bătae!), așa că cu G. Pop de B., abia au putut vota 25 de inși, în vreme-ce cu Bornemisa 1246. Petiția învinuște de părtinire și pe președintele de alegere, și spune că fisolgăbiraul Ujhelyi Sándor și oficialul de dare Janoš Nagy inșiși au condus pe bătașii cari au risipit peste 1000 alegători și numiții slujbași, cu ajutorul gendarmilor, au aranjat acolo curată baie de sînge! Insuși contra-candidatul Bornemisa a pus astea la cale, și președintele de alegere, care a știut ce va să fie, n'a făcut nimic pentru împedecarea sălbătăciei!

Ba petiția adeverește, că însuși candidatul Bornemisa a conlucrat la

risipirea și baterea Românilor pentru — ceea-ce și cer să i-să nimicească mandatul. Pertractarea decurge încă.

Situația politică
din punct de vedere românesc.

(Urmare și fine.)

Ziaristul: Ce crezi domnule preșident, în cele din urmă nu să va mulțumi coaliția numai cu concesiuni pârute, cu privire la armată, dar' cu adevărate concesiuni în ce privește administrația și maghiarizarea, căutînd să vină la putere și să maghiarizeze instrucția și să casseze autonomia bisericilor nemaghiare?

Dr. Mihalyi: De tot exchisă nu e o astfel de tactică a coalițiunii. Dar' totuși nu-mi vine să cred. Pentru-că să nu uităm, că partidul tare de astăzi al lui Kossuth își mulțumește întărirea agitației făcute cu popularizarea lozincii: „Armata națională maghiară“ și „Ungarie independentă.“ S'ar face imposibil în fața alegătorilor, dacă ar abandona, fie în mod ori cît de șiret, chestia cu armata națională maghiară. Aceeași să poate spune și despre celelalte fracțiuni ale coaliției. De altă parte ar rămînea compromisă în fața naționalităților nemaghiare pentru todeauna, dacă ar bate în retragere. Închipuește-ți mă rog, ce înseamnă din punctul de vedere al coaliției, dacă în cazul că nu Coroana, ci coaliția cedează, Români, Sîrbii, Slovaci, etc., ar putea să spună: Uite, Maghiarii au voit să silească pe Împăratul să le dea armată maghiară, dar' ei și-au avut forțele numai pe buze, și au căzut învinși! Aceasta ar fi egal cu compromiterea așa numitei „idei maghiare de stat“.

Ziaristul: Opiniunea publică șovinistă maghiară nu s'ar mulțumi oare cu „mîna liberă“ în privința reformelor interne?

Dr. Mihalyi: Cred că nu greșesc cînd afirm, că această „mîna liberă“ partidul liberal a avut-o deja dela anul 1867. Această concesiune pârută ar aduce pe seama guvernului eșit din coaliție, ori format cu discretul ajutor al ei, imputarea, că nu reprezintă alta decît partidul liberal, sub un nume nou, încă neobcînuț. Pentru a mă folosi de un exemplu, — cred că vei înțelege bine intențiunea mea, — s'ar întimpla în politică același cas, ca atunci, cînd comerciantul falit, care mai înainte să numia Berger, își schimbă numele, cu ajutorul unei coroane, în Havassy, și cu acest nume apărînd pe piața comercială caută să-și înșele creditorii. Nouă, nemaghiarilor, ne-ar aduce legile create de guvernul format pe baza „reformelor interne“ multe șicane supărătoase, dar' stricăciune serioasă nu ne pot face. Pacea durabilă însă sigur că nu va fi ajunsă pe calea aceasta, pentru-că partidul independist în scurt timp s'ar încorda de nou pentru a vedea realizate postulatele sale.

Ziaristul: După părerea dvoastră pe care cale s'ar putea rezolva criza în mod definitiv, domnule preșident?

Dr. Mihalyi: O formațiune nouă care amenință întregul organism cu infectare și nimicire, poate fi vindecată numai prin o operațiune radicală. După părerea mea, țării noastre i-să poate ajuta numai prin crearea de nouă forme de drept public, asigurîndu-să pacea durabilă și neclătită.

Idea lansată din partea actualului ministru de interne, domnul Kristoffy, cu privire la introducerea votului universal, e fericită și promițătoare de rezultat. Poporul nostru, fără deosebire de naționalitate, e însetat formal de reforme economice. Un parlament, compus din reprezentanți adevărați ai poporului, iar nu ca acum aproape exclusiv din reprezentanți ai intereselor feudale, de clasă și de rasă, n'ar avea sigur timp să taie în patru chestii de drept public, și să jertfească interesele vitale ale poporului pentru nižuțe specifice maghiare și idei de grandomanie, periclitând astfel existența monarhiei.

Ziaristul: E posibil, ca între împrejurările de astăzi să se facă pe cale legală reforma electorală și parlamentară?

Dr. Mihalyi: La noi e obișnuită lumea, ca legea să fie interpretată conform trebuințelor celui mai tare. De aceea, spunând adevărul, nu prea înțeleg, ce înțelegeți sub „cale legală.“ Fapt e că în contra votului universal n'ar putea lua poziție nici un partid fără să asmuțe poporul asupra sa.

Ziaristul: E adevărat domnule preșident, că între nemaghiari există o dispoziție amicală coaliției, și că nime nu e aplicat a sta în ajutor Coroanei în lupta cu coaliția?

Dr. Mihalyi: O dispoziție amicală coaliției nu există între conaționali mei, de loc. Din contră, fiecare dintre noi, care numai cit de cit are la loc judecata, e în clar cu situația. Cooperarea noastră la descercare până astăzi nu a cerut-o nici una dintre părți. Din acest motiv observăm noi cea mai strictă neutralitate. Cu atât mai virtuos, că nu e în interesul cauzei noastre naționale să îngreunăm și mai mult situațiunea pentru Coroană și să îngreunăm eventual situația poporului nostru. Așteptăm vremei mai bune.

„Conferența de pace“.

Credincioasă trecutului și scopurilor sale, — s'a întrunit și așa-tan la sfat „Conferența de pace internațională“ — un așezământ întemeiat cu cele mai bune gânduri, dar' a cărui planuri tîrziu de tot să vor vedea întrupate, — ori nici-cînd. E un fel de dietă a lumii întregi, intru-cît la această conferență vin, de bună voie, deputați din dietele aproape tuturor statelor din lume, unde e constituție cu parlamente. Să intru-nesc într'un an în o țeară, într'alt an în altă țeară, — și acolo chibzuesc ce și cum ar fi de făcut și de stăruit, doar' să ajunge la aceea, ca neînțelegerile ce să ridică între feburile state, să poată fi împacate fără întervenirea armelor, fără războiul! Că dacă s'ar ajunge aceasta, atunci s'ar așeza un fel de tribunal mare internațional, care ar aduce judecata în pricina dintre statele „certate“, iar uriașele armate ce le susțin azi statele, ar putea fi scăzute la atât cit e de lipsă pentru ținerea rînduelii în luntrul țării, — iar sutele de milioane ce să cheltuesc cu aceste armate, ar putea fi folosite pentru luminarea popoarelor prin școli mai multe, mai bune și gratuite, și s'ar putea descărca o parte a dărilor de pe popoar.

O atare țintă frumoasă urmărește conferența din vorbă, — care așa-tan e întrunită la Bruxella. Iau parte deputați din toate statele Europei, și Americii.

Din Ungaria încă merg vre-o 30 de deputați unguri, din România vre-o 20.

Grupul dietal al naționalităților noastre a hotărît să trimită și el un deputat naționalist, că de va fi lipsă, — și mai ales de cumva Ungurii ar

aduce acolo vorba despre stările naționale din Ungaria și Austria, și după obiceiul lor, ar sta înainte cu povești nedrepte, — să poată da îndată răspunsul de lipsă, cel adevărat. Au trimis pe dl *Dr. Nicolau Comșa*, deputatul Cristianului, care a și plecat în 27 Aug. la Bruxella.

Serbările dela Sibiu.

Urnam azi cu darea de seamă asupra sărbătorilor culturale dela Sibiu, încheiate Luni în săptămîna asta.

Deși nu în directă legătură cu Asociațiunea — măcar-că putea fi luată în șirul sărbătorilor ei — pe Luni (Sft.-Măria) Reuniunea femeilor rom. din Sibiu a pus în așezare „*primei școale române de menaj*“ în Sibiu, adevărat chiar pe ziua cînd era să se închidă expoziția și festivitățile, dînd și prin asta o mai mare însemnătate acestei zile festive. Școala s'a inaugurat spre binele aceluiași popor român, pentru care, cu mijloace similare, lucrează și Asociațiunea, de aceea cu plăcere vedem că concad lucrările lor și le aducem în legătură naturală.

Iar după acest fapt al muncii, s'ar urmat *balul* festiv, pus în șirul festivităților Asociațiunii, ca încheiere voioasă a lor. Balul — precum aflăm, a fost destul de bine cercetat și reușit. Au venit la el și din mari depărtări.

Inchiderea expoziției ce era pusă pe Luni, înainte de bal, s'a aminat încă până în 14 Sept. n. și până atunci expoziția cu toate ale ei interesante despărțiminte, stă deschisă publicului cercetător.

Despre celelalte sărbări, de cari n'am fost ajuns în numărul nostru trecut a da raport, — dăm azi unele amănunte după aprecierile ziarului „Tel. Rom.“

Prima reprezentație teatrală în „Casa națională.“

În șirul mindrelor sărbări, cari să desfășură de cîteva zile în Sibiu, reprezentația teatrală ce s'a dat Marți seara alcătuiește fără îndoială cel mai mare și mai înălțător praznic cultural românesc. În „Casa națională“ s'a ținut atunci inaugurarea festivă a primei scene românești din Ardeal, din privilegiul căreia s'a dat cea dintîi reprezentație teatrală românească pe bină românească. Moment cultural de mare însemnătate acesta, care a și fost prăznuit cu demnitatea cuvenită de lamura romanizmului de pretutindenea. Inaugurarea festivă a scenei s'a făcut printr'un prolog festiv în versuri, de Iosif Vulcan — prelat de T. Morariu, bursierul societății fondului de teatru — unde în termeni înălțători să cîntă bucuria neamului românesc, care-și vede realizat visul lui — național.

Domnișoara M. Voiculescu, artistă dramatică dela teatrul național din București, a declamat poezia „Balada Strămoșilor“, de A. Davila, cu mult simț și cu multă forță artistică. Accentul dșoarei Voiculescu ne-a întărit în convingerea, că „Mult e dulce și frumoasă“ limba românească pe scenă românească.

A urmat reprezentarea piesei „*Fintina Blanduziei*“, de V. Alexandri. Piesa a fost jucată de o societate de diletanți din Sibiu, în frunte cu artistul nostru dramatic Zaharie Bărsan, într'un mod care a întrecut așteptările tuturor.

Di Bărsan în rolul altcum destul de ingrat al lui Horațiu, a jucat cu toată forța talentului său. Reputația dsale artistice deja de mult stabilită a crescut și mai mare în ochii obștei române, care și-a intrupat într'insul toată nădejdea zilei de mîne.

Diletanții au emulat cu maestrul lor. Doamna Lucia Cosma, ca Neera,

dar' cu deosebire dșoara Hortensia Cosma în rolul Gettei a jucat cu un simț artistic, care a stors admirația tuturor. I-s'au făcut adevărate ovațiuni. Dl I. Enescu, ca Gallus, a avut un joc inteligent și fin, care denotă talent artistic și o frumoasă rutină. Dsa e un diletant de cea mai bună speranță.

Domnii T. Morariu, ca Mecena, N. Muntiu, ca Postumus și O. Simtion, ca Joil, și-au susținut rolele cu multă pricepere, iar domni Rebege Ganea, Giurgiu, s'au achitat frumos de rolele lor, altcum mai mărunte.

Pe toți de o potrivă publicul i-a răsplătit cu flori și aplauze sincere.

Reprezentăția s'a terminat aproape de 11 ore, cînd fie-care s'a depărtat cu o mulțămire adîncă în suflet și cu nădejdi frumoase în viitorul progreselor noastre pe terenul artei teatrale.

În acest chip zilei de Marți i-a fost rezervat de providință să deschidă pagină nouă în analele culturale Românilor din Ungaria.

Concertul societății „Carmen“ din București

dat seara la orele 8 și jumătate în sala dela „Unicum“. Nu înțelegem de ce s'a dat tocmai în sala aceasta, cea mai mică, din Sibiu, și nu în sala dela „Gesellschaftshaus, care de-și e cea mai mare, — aproape de trei-ori ca cea dela „Unicum“, — totuși ar fi fost și ea prea mică pentru publicul care ar fi voit să asculte celebrul cor al măiestrului Kiriak, dacă ar fi avut loc.

Despre succesul concertului lăsăm să-și spună cuvîntul un alt raportor special după cum urmează:

Concertul societății corale române „Carmen“ din București s'a dat ieri în sala dela „Unicum“ cu un succes splendid. Un cor mixt imponent, care abia există de vre-o 4 ani, avînd însă în frunte o forță eminentă de conducere muzicală în persoana dlui D. G. Kiriak, care nu să mulțamește a urma numai pe măiestrii dsale dela Paris, unde și-a făcut educația muzicală, ci crează în o direcție de executare norocoasă a cîntărilor noastre în sens specific național.

Că dsa a înțeles spiritul cîntecului român formează dovadă și aplauzele frenetice cu cari au fost primite toate cîntările executate după program de publicul care aproape asfixia sala dela „Unicum“ prin mulțime.

Au plăcut mult corurile religioase „Cu noi este Dumnezeu“, de Anastasescu și „*Ângerula strigat*“, compoziție proprie a directorului Kiriak. Ambele compozițiuni sunt ținute în genul cel mai pur bisericesc și armonisarea lor frumoasă edifică pe ascultător fără ca să-i falsifice gustul pentru adevăratele noastre vechi cîntări bisericești, al căror fond ar trebui neconditionat păstrat în forma sa originală pretutindeni, așa cum ni-s'au prezentat și aceste două bucăți atît de frumoase executate.

Dintre cîntările naționale au plăcut mai mult „Dor, dorule“, de Vidu, „Cîntă Cucul să rotește“, de Kiriak, „Păc“, de Vidu, executate cu precizie uimitoare. „Morarul“ tot de Kiriak a plăcut îndeosebi prin viul colorit muzical, de care este pătrunsă frumoasa compoziție. „Mindruliță de demult“, de Dima, după părerea noastră s'a cîntat într'un tempo prea uniform și prea repede și nu s'a dat destulă atenție pianisimurilor, pe alocurea nici intonațiunii.

Soliștii corului, dșoara Dragulinescu, dșoara Bonciu și dl Teodorescu Căpuță au fost la înălțime. Dșoara Dragulinescu în partia din opera „Lakme“ de Delibes, s'a achitat cu o rară perfecție de rolul greu. Figură foarte simpatcă, d-i cerește pe ascultători cu admirabila

coloratură a vocii de care natura a făcut-o pârtașă cu atît belșug. Ușurința cu care dșoara Dragulinescu stăpînește trilarul și elasticitatea extraordinară în urcarea și scoborîrea scărilor muzicale te uimește. Mezzo-sopranel dșoarei Bonciu ne-a încîntat îndeosebi în „Răsunetul din Ardeal“, unde dșoara Bonciu s'a validat ca o rară interpretă a cîntecului original românesc dela noi.

Duetul dșoarelor sus aprețiate în „Cosi fan tutti“, de Mozart, a stîrmit de-asemenea aprobarea generală a publicului.

Tenorul dlui Teodorescu Căpuță în „Cîntecul sării“, de Gastinel, captivează prin dulceața tonului și prin falseturile înalte prestate cu o claritate și siguranță surprinzătoare.

În fine corul mixt este la înălțimea chemării, deși vocile damelor parcă prevalează, așa încît corul bărbătesc une-ori nu-și putea valoarea în de-ajuns forța, de care dispune de altcum. Corul bărbătesc s'a prezentat bine de tot și mai ales în piano și crescendo a fost mai expresiv decît corul mixt.

Știri politice

Încordare nouă între România și Bulgaria.

Abia trecură vre-o 3 ani de cînd numai cu greu putuți încungiurată o încăierare între România și Bulgaria, — și azi iarăși vin știri neplăcute despre stările dintre aceste două state.

Înainte cu mai mulți ani, guvernul român s'a văzut nevoit a închide cîteva școli bulgărești din Dobrogea, pentru-că nu voiau deloc și deloc să se supună legilor țării și îndrumările date de guvernele dela București pentru școlile din țeară. Lucrul era și uitat. Azi însă, ca din senin, Bulgarii îl reînvie și sub cuvînt de ceartă, închid fără nici o vină școala românească mare din Turtucaia (în Bulgaria), voinde oare-cum să provoace prin aceasta guvernul român, ca de i-a zice ceva, apoi el să vină înainte cu școalele închise demult în Dobrogea.

Și provocarea a reușit. La București s'a simțit durerea închiderii fără vină a școalelor române din Turtucaia (susținute de România pentru numărul Români de acolo) și pricina e gata. Cearta între cele două guverne e ațîțată, și în ori-ce zi să așteaptă o neplăcută și nedorită încordare. Vom urmări-o și vom scrie asupra ei.

Din Rusia.

În Rusia au început răzburările asupra conducătorilor tulburărilor ce avură loc în timpul din urmă. Că atunci cînd țeara era încurcată în războiul greu cu Japonia, numeroși revoluționari ațîțau pe rezerviști, să nu vină sub steag, să nu meargă în război, ca prin asta să înfrîngă puterea guvernului și poate așa să-l silească a da constituție și drepturi mai mari poporului, cum au popoarele în alte state europene. S'a și ajuns ceva în privința asta. Inceputul unei constituțiuni e ca și introdus și în Rusia. Dar' jertfele trebuie să cadă.

Tribunalul de război din Varșovia, a osîndit în 25 Aug. pe 46 inși cari făcuseră propagandă printre rezerviști de a nu veni la mobilizare, — *la moarte prin glonț*. — Trei fabricanți de bombe și dinamită, cari au dat bombe la răsculați, au fost osîndiți de tribunalul din Odessa doi la cîte 30 ani muncă silnică, unul la 20. Tabla supremă din Petersburg le-a scăzut pedeapsa, dar' le-a lăsat-o încă destul de grea: 15 și 10 ani de muncă silnică în băile de plumb din Siberia!

Corespondență

Întîmpinare.

Onorată Redacțiune!

Vă rog binevoiiți a da loc în coloanele prețuitului dvoastre ziar, ca răspuns la notița apărută în Nr. 35 din 13/26 August 1905, pagina a 3-a, intitulată: „Acuși de necrezut.“

Onorată Redacțiune, este de mirat și pot afirma, că într'adevăr e acuși de necrezut cum e, că oamenii să folosesc de atari arme pentru a mă calumnia pe față și în public.

Lucrul despre care să scrie în notița amintită, s'a întîmplat chiar altfel: anume s'a prezentat un individ la matriculă și a înștiințat un caz de naștere. Vine întrebarea că ce nume îi dă nou născutului, răspunde că „Precup“, deoarece-ce așa i-a zis preutul, fiind-că s'a născut în acea zi. Lui însă (tatălui) nu-i prea place numele, deoarece-ce astfel de nume mai sunt în comună.

În urma acestora i-s'a spus tatălui că el are să-și pună numele după cum el voește, și dacă rămîne pe lîngă numele „Precup“ atunci după lege în matriculă să va scrie ungurește „Prolop“ și poate să se pună în paranteză („Precup“).

La acestea tatăl copilului a zis, că lui și de altcum acest nume nu-i convine și așa îi dă nou născutului numele: „George“ și așa s'a indus și în matriculă.

Acesta este totul. Că eu aș fi zis, că dacă nu-i dă nume pe cari să-l pot maghiariza, nu-l induc în matriculă, este un neadevăr grosolan, deoarece-ce însuși matricula dovedește contrarul. Că numele „Precup“ nu să poate maghiariza nu-i drept, deoarece să prefăce în „Prolop“.

Zlatna, în 27 August 1905.

Albini
notar și matriculant.

RĂZBOIUL

Pacea — încheiată.

Să pune capăt uriașei încăierări care ținū nouăsprezece luni de zile între Ruși și Japonezi. Trimișii celor două state războite, întruniți în Portsmouth, (în America), au ajuns la înțelegere asupra prețului păcii, în 28 Aug. Și au ajuns la înțelegere așa, ca Japoniezii au lăpădat aproape jumătate din cererile ce ridicaseră ca preț de pace. Ei cereau la început:

1. Eșirea Rușilor din Manciuria și înapoierea acestei țări la Chinezi (fiind-că a lor și e, și Rușii o aveau numai ca „în arîndă“).
2. Trecerea peninsulei Liaotung cu portul de război Port-Arthur dela Ruși la Japonezi.
3. Predarea liniei ferate dela Carbin până la Port-Arthur.
4. Recunoașterea supremației japoneze asupra Coreei.
5. Să se dea Japoniezilor drept a pescui și ei în preajma țărmurilor Siberiei (rusești).
6. Trecerea insulelor Sachaline dela Ruși la Japonezi.
7. Plătirea tuturor cheltuielilor de război ce le-a avut Japonia.
8. Rusia să plătească Japoniei cheltuielile ce le-a avut cu întreținerea celor prinși în război.
9. Rusia să înceteze a mai fi putere pe mare în apele Asiei răsăritene.
10. Rusia să dea Japoniei și corăbiile cari au scăpat din război prin porturi neutrale unde stau și azi desarmate.

Din aceste cereri mari, Iaponezii au lăpădat mai întii cele

două dela urmă, de sub 9. și 10. Cea de sub 3. încă au muiat-o, învoindu-să ca linia ferată să treacă și ea la China, nu la Japonia.

Cele de sub 1, 2, 4, 5, și 8, Rusia le-a primit.

Asupra celor de sub 5 și 6, s'au început apoi pertractările cele grele. Rusia a declarat, că ea, pământ rusesc nu dă nici o bucătură și despăgubire de războiu asemenea nu plătește nici o lăscăe, că ea nu e încă putere bătăută, ci putere care înainte de a fi hotărâtă soarta războiului, mergindu-i rău, încheie pacea.

Japonezii că nu să poate. Că dacă nu vrea să plătească „despăgubire de războiu“, lucru pe care-l fac statele învinse, apoi să plătească totuși Japoniei, sub titlul că cumpără înapoi dela ea insulele Sachaline, o sumă potrivită, destul de mare, ca să le copere cheltuielile de războiu. Rusia a declarat, că la nici un caz nu dă bani nici sub forma asta. Din Sachaline însă e aplicată a lăsa Japoniei colțul de jos, care până la 1875 și așa fusese a lor, și numai atunci îl luase ea dela ei cu puterea.

Japonezii nu voiau așa. Rusia le-a pus atunci termen până la care să se declare de primesc ori nu, că dacă nu, ea-și chiamă acasă trimișii săi, și lasă curs războiului. Că ea poate să-î poarte încă, cu nădejdi mai norocoase.

Și pe cînd lumea să aștepta să urmeze ruperea pertractărilor și risipirea conferenței, — deodată în 28 Aug. trimișii Japonezi vin și declară că — primesc condițiile Rusiei, lasă ei și aceste cereri ale lor, numai să fie pace, că țara lor are lipsă de pace — fiind sleită de puteri bănești.

Și așa s'a pus temeiul păcii. Zilele acestea încheie „armistițiul“ (încetarea războiului pe cîmpul de luptă) până să va încheia și subscrie contractul mare al păcii depline.

Stabilirea cuprinsului amănunțit al contractului, va ținea încă săptămîni întregi, fiind multe amănunte de lămurit.

Și așa Rusia încheie pace perzind Port-Arthurul cu peninsula lui, Liaotung, care îi era razimul ca putere mare în acele părți ale lumii, și locul ei acolo îl ia Japonia. Să retrage și din Manciuria până la Carbin, — dar' încolo rămâne doamnă în acele ape prin portul său al doilea, tot mare, Vladivostoc, și scapă de ceea-ce putea să o pătască: să plătească despăgubiri mari de războiu și să-și peardă tot e drepturile de putere în apele galbene.

Nemulțumire în Japonia. Știrea că s'a încheiat pacea, fără a aduce cea mai mică despăgubire în bani Japoniei, care s'a înglodat în datorii până în gît, — a produs grozavă nemulțumire în Japonia. Foile lor scriu pline de năcaz pentru încheierea acestei păci și trimișii Japonezi Komura și Takahira sunt huiduiți ca trădători. Unele foi cer ca ei să se sinucidă, că nu-ș vrednici a mai trăi! Dar' Komura spune ca el, tare fără voie, din porunca Împăratului său și a guvernului, a încheiat această pace, care e o biruință mare pentru Rusia. — Iar' Împăratul Japoniei și guvernul au primit condițiile rusăști, știind că nu mai au puteri, nici în bani, și poate nici în oameni, a mai duce lupta.

Toate foile mari franceze, engleze, etc., așa judecă această pace, care e pentru Rusia cit o mare biruință.

Ci-că în Portsmouth cînd s'a vestit că pacea s'a încheiat, s'au tras clopotele de bucurie la toate bisericile, dar' mulțime de Japonezi, aflînd cum s'a pus pacea, în loc de bucurie, plin-

giau pe strade! Că știu ce greutăți, ce datorii uriașe li-a adus războiul, și nu văd de unde le vor putea întîmpina, dacă Rușii nu le dau despăgubirea.

NOUTĂȚI

Adunări populare nouă. Pe mîne, Duminică în 3 Sept. n. sunt conchimate adunări de protestare nouă la Nădlac (comit. Cenadului) pentru comunele Nădlac, Cenadul-unguresc și sîrbesc, — și la Igrîș (comit. Torontal) pentru 7 comune.

Alegere nouă în Bocșa. În cercul electoral Bocșa-montană fusese ales cu program „guvernamental“ liberalul Dr. Pachomie Avrănescu. Cum însă acest domn a aflat de bine a să refugia în un post mai sigur: cerînd să fie numit notar public acolo, și guvernul a aflat cu cale a-l honora cu acest post pentru alipirea sa la „liberalii“ unguri, — cercul dovine gol, și va fi aci alegere nouă. — Să nădăjduim că Românii din acest cerc vor ști scoate acum din urnă pe un adevărat Român, cu program național!

Kristoffy? Foile din Pesta aduc știrea, că în cercul Bocșei s'au început deja agitațiile, ca cercul lui P Avrănescu, să fie înbiat ministrului de interne Kristoffy.

Să pare că însuși Kristoffy a făcut să devie cercul vacant, anume pentru a-și face sieș loc.

Dar' noi știm că cercul e puternic românesc. Nu cred Românii din cerc, că e timpul să se înșiruie și ei în rîndul adevăraților și naționaliștilor celor buni Români?

Vor fi de hulă și de ocară lumii de nu vor înțelege glasul trezitor al vremii și de-și vor da voturile lor pentru altcineva, fie acela de 10 ori ministru ungar, decît pentru un candidat național român, care să intre în grupul celor ce-i avem deja în dietă!

Marca culturală a Asociațiunii. Cetim în „Luceafărul“, numărul mai nou, eșit în preajma sărbătorilor Asociațiunii: Din incidentul sărbătorilor din Sibiu „Libertatea“ dela Oraștie face o propunere, care suntem convingși, va întîmpina aprobarea tuturor. E vorba anume, să se ia hotărîrea de a să introduce o „marcă culturală“, cu prețul de 2 fil., care să se lipească pe biletele de intrare la petreceri și să fie astfel o contribuție ușoară pentru despărțimintele Asociațiunii. Sumele intrate ar fi să se împartă gratuit, între popor. Întruparea acestei idei fericite, sperăm, să va face încă la această adunare generală, putîndu-să astfel pune în practică deja la petrecerile din vara aceasta.

Casă dela Băița în expoziția din Sibiu. Și până să dăm o schiță despre expoziția din Sibiu, scoatem cu plăcere la iveală, că frații noștri dela Băița s'au arătat tare zeloși pentru expoziție. În secția lucrurilor de mână țărănești, este o odaie arangată întregă numai reprezentînd o casă de locuit țărănească dela Băița și jurul ei: sunt toate mobilele, ca masa, scaunele, lavița, patul nalt, cu perinele deasupra, ruda cu »chindeele« (pînzăturile de decorație) pe pereți, icoanele, cîncele, și tot, tot, ce să găsește în o casă țărăneasă deplin mobilată.

A fost o idee foarte bună a expune o astfel de odaie, și vrednicia revine fraților Băițeni, îndeosebi dlui N. Păcurar din Selîște (lîngă Băița) care a stat zile întregi în Sibiu arangînd originala odaie. Toți o admirau. Îndeosebi cei din Țară le părea că nici n'o fi adevărat lucrul (că pe acolo să vede că-ș mai slab arangiați bieții țărani) și ni-o explicau cu cuvintele: »Ei, dar' asta va fi o odaie mai de paradă a țărănilor, nu de locuit în toate zilele...«

Școala de menaj din Sibiu înființată de reuniunea femeilor române de acolo, prezidată de dna *Maria Cosma*, — s'a inaugurat în ziua de Stă-Mărie, în prezența unui public ales. S'a făcut sfințirea localului prin Episcopul Aradului P. S. S. I. I. Papp, care merse la inaugurare cu I. P. S. Sa Metropolitul Mețian. Școala e așezată în casele „Albinei“, avînd localități foarte potrivite și pusă sub conducerea dsoarei Veturia Papp, profesoară la școala civilă de fete. Dna presidentă Cosma a rostit cuvîntul de inaugurare, arătînd scopurile cari au îndemnat Reuniunea a înființa școala. I. P. S. Sa Metropolitul a mulțumit Reuniunii femeilor române sibiene pentru serviciul făcut culturii române prin înființarea acestei școli. Și apoi dna Cosma a fost vir' felicitată de toți pentru întruparea acestei bune și folositoare idei.

În școală să va preda lucrul practic casnic, firește numai în limba română.

Dorim bun spor noului așazămint.

Căsătorie. Elena Adamovici și Dr. Traian Morcan, adv., Cămpeni, căsătoriți. — Dorim toată fericirea.

Jandarmi voinicoși. Economul Teodor Dușianescu din Mesteacăn (în Zărand) cumpărîndu-și zilele acestea în Brad o pantlică tricoloră românească, și știind că nu face nici un rău, a pus-o pe pălărie, că n'avea nici o pantlică pe pălărie. Dar' abia a umblat ce-a umblat cu ea, iacă-mi-te un gendarm, care, pasă-mi-te, păzea „idea“, vine la el și i-o zmulge cu puterea din pălărie, și-l duce la cancelaria notarială de ia protocol cu el, lucru mare, par'că nu alta ci-ar fi pus foc în „idea“ fixă a gendarmilor și a celorlalte capete sucite patriotice, cari zic că nu e iertat să purtăm colorile unui stat străin.

„Aștept cu încredere, să fiu citat pentru cinstea tricolorului nostru la vre-o judecatorie — scrie economul cu patima — ca să le pot spune că acea pantlică nu a fost a unui stat străin (ei zic că-ș a României), că doar' colorile României nu merg horizontal (dinspre dreapta la stînga), ci merg, în steag, din sus în jos, ca la noi steagurile bisericesti, — iar' fiind-că eu n'am purtat nici un steag ori semn cu colorile așezate ca cele ale României, nici nu am purtat colorile acelu stat, ci numai tricolorul nostru a Românilor din patria noastră, din Ardeal și Ungaria, cari sunt altfel așezate și nu mai dau steagul ori colorile României! Acestea sunt colorile ardelenesti, deci de-ale noastre de-acasă. Și că e iertat a le purta, e dovadă capitala Budapesta, care atît de frumoase a aflat aceste colorile ardelenesti, că încă din vechi vremuri a decretat de steag al ei steagul roșu-galbănu-vînat, care e și al nostru al Românilor din Ungaria și Ardeal.

La zile de sărbătoare în Budapesta e plin pe case de steaguri tricolore roșu-galbănu-vînat, puse lîngă cele ungurești, ca colorile acelu mai mare oraș maghiar! Dece dar' nu ni-ar fi iertat să le purtăm, cînd de fapt ele nu-ș cele ale României, că România altfel își așază colorile, deosebindu-le de ale noastre!

Consum de carne la Oraștie. Din inițiativa primarului dl Acker, pe Duminică, 3 Sept. n., e convocată o consfătuire a cetățenilor din oraș, pentru a căuta cum s'ar putea înființa un »Consum«, un consorțiu, care să dea publicului carnea în condiții mai ușoare, — că măcelarii, făcînd învoială între ei, lucrează pe o mână, și dau carnea cu prețuri prea exagerate, ridicînd mereu murmurul publicului consumant

Vom raporta ce va hotărî consfătuirea de mîne.

Pustiirea orașului Somolnoc. Un oraș bogat și înfloritor, de pe Szepes-ség (în Ungaria) a fost în zilele întie ale acestei săptămîni nimicuit aproape de tot. Două din trei părți a lui zac în ruină. Călătorii ce vin prin îngusta vale ce duce la el, deja la cale 3—4 ore departe sunt înecați de mirosul greu de arsură, ce să răspîndește dela troianul de ruine în care e prăbușit orașul. Au ars 133 case și peste 150 edificii economice din jurul lor. Au ars și 4 biserici: 3 catolice și 1 luterană. Clopotele în turnuri s'au topit și au căzut jos. La o biserică catolică s'a dărîmat și boltitura. Era o fabrică de tunut, cu două etaje: a ars toată de-a rămas numai pereții goi, feroși. Paguba fabricii e un milion și jumătate de cor, iar a singuraticilor încă face un milion, din care ei aveau asigurat cam jumătate. Focul a izbucnit Duminică după amiază în casa unui lucrător. Pompierii aveau chiar petrecere afară în pădure. Deodată văd sulii de fum și de schînteii peste oraș. Lasă petrecerea și fug în ajutor. Dar' prea tîrziu, că abia au mai putut oprî ici-colo lățirea lui.

Despre Török Béla, deputatul Hunedoarei, foile din Deva aduc știrea că e greu bolnav. Are boală de inimă care îl ține la pat.

Întunecime de soare bine observată a fost și în părțile noastre în 30 Aug. Cu sticlă întunecată să putea vedea bine umbra ce acoperea aproape de tot discul soarelui.

„Corvineana“ institut de credit și economii societate pe acții în Hunedoara cu durere anunță, ca fondatorul, membru în direcțiune și cassar al acestui institut *Nicolae Stoichița*, membru la mai multe societăți culturale în 24 l. c. a încetat repentin din viață, în etate de 43 ani. În veci poimenirea lui!

„Luceafărul“ a apărut deja a doua-ară în tipografia proprie, prezentîndu-să într'un lux și o eleganță neatinșă până azi de vre-o foaie ori revistă românească.

Cuprinsul îi e, cum i-a fost dintru început, foarte îngrijit. În numărul acesta are 12 scrisori dela 12 nuvelști din Țeară, despre ei însuși, apoi o poezie de Goga, mult promițătorul tiner poet, alta de Z. Birsan, o schiță dragălașe de bunul foiletonist Al. Ciura, și dări de seamă. Ilustrațiuni are 9 și 1 tablou reprezentînd porturile românești diferite: tabloul din Albumul dsoarei Minerva Cosma. Cuperta e și ea cea de pe Albumul dsoarei Cosma, reprezentînd o încadrare în podoabă de lucru de mână femeiesc, din popor.

„Luceafărul“ trebuie să-și facă intrare în ori-ce familie română cultă dela noi, înlocuind el, nu cu demnitate numai, ci cu triumf ori-ce alte reviste pentru familie.

Nenorocire în o moară de benzin. În moara de benzin a fraților Buda din Popești, s'a întîmplat în 16 Aug., precum scrie »H.-v.«, o nenorocire urmată de moarte. Pornînd moara, doi lucrători învîrtiau cu mîna la roata de avînt, că nu vrea să plece. Dar' de-odată curentul a răpit roata și a zvîrlit-o în învîrtirea cea mai repede și a trînt așa de nenorocit pe luon Voina făcîndu-l să cadă în cap, că i-a zdrobit glava și l'a omorît numai decît.

Facem luători aminte pe lucrătorii dela atari mori primejdioase, că stăpînii lor sunt datori a-î asigura contra întîmplărilor nenorocite, avînd a căpăta ei ori familiile lor ajutoarele potrivite, și unde asta nu să face, să o ceară și să facă proces de despăgubire proprietarilor!

Tirgul de porci la Deva e deschis de nou, după-ce boala de porci pentru care să închisesse, a trecut.

Pedeapsă pentru lașitate. Să raportează din Petersburg, că tribunalul suprem militar a dimis din serviciu și a exchis din legăturile marinei de războiu pe toți foștii oficeri de stab ai vice-admiralului Nebogatov. Anume, pentru-că în bătălia dela Ciusima s'au purtat laș, predîndu-se Japonezilor deja la începutul bătăliei.

Maghiarizare de nume. Neamțul Ludw. Roth din Brad și-a maghiarizat numele în „Veres“, tot „Veres“ s'a făcut și un anume Ioan Rot recte Pacular din Deva.

Schimbare. Scriitorul dela judecătoria din Oraștie Ios. Reindl, este trecut la judecătoria din Panciova, iar' în locul său e trecut aici dl Nicolau Josan, originar din Pricaz.

Ucidere de bărbați cu grămada. Ungurecele din comitatul Bács. au găsit un nou chip de a să face femeile doamne peste lume! În mai multe comune, îndeosebi în trei: Mohol, O-Becse și Petrovaselo, în cei din urmă ani te trezeai cu bărbați voinici și în floarea vieții, că încep dintr'una a slăbi și în cel mult un an de zile e potopit și pus sub glie! În Petrovaselo acum de curînd, în scurtă vreme, s'au prăbușit unul după altul 14 bărbați voinici!

Lucrul însă a fost descoperit: era o femeie meșteră, care le dădea femeilor ce-și urau bărbații, un fel de rachiou nou, să-l dea în locul rachiului de crișmă, și care cum bea, începea a slăbi pe încetul-încetul, și să potopia. Că zgrițoroaica de femeie le dădea o beutură otrăvită, care producea înveninare de singe înceată, care potopea pe om! — Patrusprezece femei bănuite a fi dat atare beutură soților lor morți, sunt azi închise în temniță dimpreună cu „doftorița“ lor, și ele au recunoscut păcatul lor mare. Acum doctorii tot desgroapă la atari oameni, ca să vadă de ce au murit și prînd nouă blăstămate și le duc să-și iee pedeapsa vrednică.

Ultimă știre.

Conferență națională pentru votul universal.

Cu plăcere aducem la cunoștință cetitorilor noștri, că nedumeririle ce le exprimăm în articolul din fruntea foii și comentarul din coloana 3 a paginei I. — ne sunt deja liniștite:

Clubul dietal al deputaților noștri naționali, dela cari așteptăm cu drept cuvînt luarea inițiativelor în afacerile noastre naționale publice, s'a întrunit în Pesta la consfătuire, și precum ne vestește telegrafic deputatul nostru Dr. Vlad, azi în 1 Septembrie ei au hotărît:

Convocarea la Sibiu, pe ziua de 20 Septembrie n. a

Conferenței alegătorilor români.

care să discute țînuta ce poporul nostru să o observe față de chestia votului universal ce e la ordinea zilei, — precum și situația politică peste tot.

Avem cele mai bune nădejdi, că conferența va fi iertată a să ținea și în ea reprezentanții poporului român vor lua hotărîri vrednice de cinstea neamului!

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Situatiunea sumară.

1904 7 August		1905 30 Iulie	5 August
ACTIV			
94,631.479	{ 66,690.979 Reserva met. Aur 69,707.375 27,940.500 » trate Aur 28,161.000 }	92,274.620	97,868.375
3,468.634	Argint și diverse monete	3,018.286	2,779.893
43,626.278	Portofoliu Român și Strein	32,825.677	29,957.406
8,216.471	{ Impr. contra ef. publice 6,051.800 » » cont curt. 18,723.219 }	24,812.731	24,775.019
11,999.940	Fonduri publice	11,999.666	11,999.666
13,690.260	Efectele fondului de rezervă..	15,153.610	15,153.610
1,724.046	» » amortisarea imob. și mat.	2,930.477	2,930.477
5,574.417	Imobili	5,700.666	5,700.774
573.878	Mobilier și Mașini de Imprimerie	579.391	579.391
209.613	Cheltuieli de Administrațiune..	199.106	214.696
81,648.599	Depozite libere	85,621.380	85,697.305
27,780.526	Compturi corinți	—	—
17,146.911	Compturi de valori	57,235.726	55,854.654
310,290.861		332,451.336	333,511.266
PASIV			
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
18,523.634	Fond de rezervă	19,878.642	19,878.642
2,832.428	Fondul amortisării imobilelor și material	3,016.596	3,016.596
193,602.780	Bilete de Bancă în circulațiune	198,353.490	204,681.890
1,461.065	Profit și Pierderi	1,560.783	1,560.783
—	Compturi curente	11,779.463	6,385.868
222.365	Dobânzi și beneficii diverse	240.982	290.182
81,648.599	Depozite de retras.	85,621.380	85,697.305
310,290.871	Scomptul 5% *) Dobânda 6%	332,451.336	333,511.266

CONVOCARE

Pe baza §-ului 154 din legea comercială ungară subscrișii membri fondatori ai noului institut industrial-economic și de credit „**Industria**“, societate pe acții în Deva, în conformitate cu avizurile noastre publice și private de mult premerse, cu dragoste frățească invităm acționarii „Indusriei“ la

I-a adunare generală de constituire,

ce se va ținea cu ajutorul bunului Dumnezeu la 1/4 Septembrie 1905, Joi după amiază la 3 ore, în Deva, în sala festivă a primăriei.

Obiecte:

1. Constituirea adunării generale prin alegerea unui president ad-hoc, secretar ad-hoc, și a 4 bărbați de încredere, pentru controlarea afacerilor și verificarea procesului verbal.

Deschiderea adunării generale prin presidentul ad-hoc. Constatarea acționarilor prezenți, a plenipotențelor, precum și suma acțiilor ce ei represintă: în scop de a statori îndreptățirea legală, spre a lua concluze valide. Adecă cel puțin 7 acționari, reprezentind una apatru parte (250) din acțiile societății.

2. Raportul subscrișilor membri fondatori, pe baza căruia adunarea generală din listele de subscriere

a) constată semnarea întregului capital social de 100.000 coroane, adecă 1000 de acții à 100 cor., precum și plățirea a 30% din capitalul social, adecă 30 cor. de acție și 2 coroane taxă de înscriere.

b) Restul de 70% din capitalul social, adecă 70 cor. de acție e a să plăti în rate în decursul anului viitor, amăsurat dispozițiilor adunării generale și a direcțiunii.

3. Statorirea statutelor societății „**Industria**“.

4. Deciderea constituirii firmei comerciale „**Industria**“, institut industrial-economic și de credit, ca societate pe acții în Deva, cu un capital social de 100.000 cor., împărțit în 1000 de acții à 100 cor. acția.

5. Designarea primei direcțiuni din partea membrilor fondatori, amăsurat §-lui 183 din legea comercială.

Alegerea prin aclamațiune ori vot nominal a unui director, cassar, comptabil și secretar din partea adunării generale, pe baza statutelor.

6. Darea de absolut membrilor fondatori, privitor la responsabilitatea solidară, normată în §§-ii 152 și 154 p. 5 a legii comerciale ungare.

7. Prelegere publică a membrului fondator August A. Nicoară despre: „**Probleme vechi social-economice nouă operațiuni de reformă întru ridicarea bunăstării poporului și meseriașilor noștri**“, ce le va împăminteni societatea „**Industria**“, noua bancă rurală din Deva.

8. Dispoziții, privitoare la verificarea procesului verbal, luat în adunarea generală constituantă și la înregistrarea firmei comerciale „**Industria**“. — Încheierea adunării generale.

Deva, 28. August st. n. 1905.

În numele membrilor fondatori:

August A. Nicoară m. p.,
membru fund., inițiator al „Indusriei“, propr.,
c. de adv. și dir. al „R. II. d. i.“ în Deva.

Nicolae Igna m. p.,
membru fondator, proprietar, inv.
și cassar la „R. II. d. i.“ în Deva.

AVIS!

Domnii acționari sunt din nou recercați, ca înainte de adunarea generală, baremi cu 2 zile, până la 12 Septembrie st. n. 1905 negreșit să trimită la adresa dlui cassar Nicolae Igna în Deva 30 coroane de fiecare acție, pe lângă taxa de înscriere și spese de 2 coroane de acție.

Legea comercială apriat prescrie plățirea a 30% din capitalul social și noi trebuie întru toate, diatru început să observăm dispozițiile legii.

Domnii, cari au primit listele de

înscriere sunt rugați, ca până în 12 Sept. n. negreșit să le retrimă cu rezultatul obținut.

Acționarii din depărtări, cari vor rămânea în Deva peste noapte sunt rugați să ne avizeze până în 12 Sept. despre ziua și trenul sosirii lor, pentru a dispune de quartire acomodate.

După adunarea generală urmează cină comună. — Spre orientare binevoiască dnii acționari a să înștiința, dacă voesc a lua parte.

În ziua adunării generale, la 10 ore înainte de amiază sunt rugați toți

domnii acționari și în special cei fondatori, ca să poștească a lua parte la o consfățuire în casa primsubscrisului.

Interesul general, ce am constatat în toate părțile țării și cu ocaziunea sărbătorilor dela Sibiu, unde primsubscrisul am ținut în 21 August o conferință publică asupra temei de sub p. 7 a convocării, ne îndreptătesc a spera, că vom înregistra o adunare generală bine cercetată, de mare însămnătate.

Bunul Dzeu ne ajute! La revedere cu bine!

Deva, 28 August n. 1905.

Aug. A. Nicoară m. p. Nicolae Igna m. p.

Casă de boltă e de vîndut în comuna **Murăș-Gheaja** (Maros-Gezse) posta ultimă Maros-Ludas.

Are: trei odăi, cugă, cămară și pivniță. Casa e în mijlocul comunei, la loc ceretat. — Concurență n'are.

Un Român harnic în scurt timp își face aci stare bună.

Prețul 1600 cor., poate fi plătit și în rate de 3 ani.

Adresa: Ioan Nicoară, M.-Gezse (posta M.-Ludas).

IMPORT
DE
CAFEA ȘI TEA
ROMUL PASCU
FIUME

Cerindu-mi-să informațiuni din mai multe părți, aduc la cunoștință publicului român, că cine voește a cumpăra sau a vinde

cucuruz, griu, mazere etc.

cu vagonul, să se adreseze către mine, alăturind în epistolă o marcă postală de 10 fil. pentru răspuns, și cu plăcere dau informațiuni gratuite. — Fiind-că am cunoștință cu cele mai renumite firme de aici, așa prin mijlocirea mea foarte ușor să poate ajunge la un tirg bun și repede. Mă rog epistolele a le adresa simplu așa:

Romul Pascu, Fiume.

Viță de viie americană

altoită în uscat și în verde, cu rădăcină și fără rădăcină. Soluriile cele mai fine de vin alb de Magyarád,

100 de mii fire

să află de vînzare la domnul

Nica Petruțiu,

proprietar de viie în **Ternova** (Arad megye) cu prețuri ieftine.

Doritorii de a cumpăra, să pot adresa la dînsul de-adreptul. Posta în loc.

Pravălie

în o comună din apropierea Orăștiei (la 8 kilometri peste Murăș) e de arîndat ori de vîndut.

Are licență de crîsmărit și de trafică, tutun, sare.

Are 1 odăe de locuit, 1 de pravălie și circîmă, pivniță, grădină.

Adresa o dă Administrația.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN:

IOAN NIGA.

Arad, József főherceg-ut 1 sz.
(lângă „Victoria“).

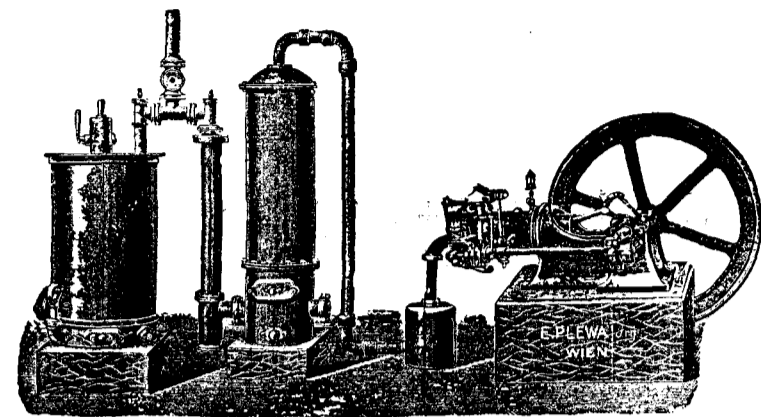
B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Váczi körút 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului **E. Plewa, succe-**

— sorul firmei **Brauer și Klasek**

— **Motoare de benzin, gaz, petroleu și vapor,**
2—100 PH., locomobil de benzin și pretolin 2—20 PH.

Tot aceleași motoare provăzute cu arangement pentru gaz sugativ, reduc cheltueile de fie-care putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condițiuni de plată favorabile!

— Catalog gratis și franco. —

o Să primesc reprezentanți solizi în provincie. o

Sz. 4675—1905 tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az algyógyi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Neuka Nasztászia bokaji lakos végrehajtatónak Muntján Vazul bokaji lakos végrehajtatást szenvedő elleni 114 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszékhez tartozó, algyógyi kir. járásbírószág területén lévő és Bokaj község határán fekvő a Muntján Vazul nevén álló bokaji 339 sz. tjkvben A + 3 rd. 2822 hrsz. 25 öf területű faházra 320 kor. A bokaji 346 sz. tjkvben A + 1 rd. 2977/3 hrsz. 110 öf területű szántó 1/2 részére 10 kor., A + 2 rd. 2980/2 hrsz. 280 öf területű szántó 1/2 részére 100 kor. A bokaji 441 sz. tjkvben A + 1 rd. 2477 hrsz. 475 öf területű legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 2 rd. 2480, 2480/1 hrsz. 3 h. 585 öf területű legelő 60/24720-ad részére 120 kor., A + 3 rd. 2482 hrsz. 105 h. 320 öf területű legelő 60/24720-ad részére 15 kor., A 4 rd. 2560 hrsz. 56 h. erdő 60/24720-ad részére 152 kor., A + 5 rd. 2593, 2702, 2707, 2710, 2711 hrsz. 56 h. 73 öf legelő 60/24720-ad részére 30 kor., A + 6 rd. 2864 hrsz. 92 h. ter. erdő 60/24720-ad részére 100 kor., A + 7 rd. 4685 hrsz. 27 h. 1200 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 10 kor., A + 8 rd. 4903, 4915, 4917 hrsz. 11 h. 1250 öf legelő 60/24720-ad részére 5 kor., A + 9 rd. 4938 hrsz. 1485 öf legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 10 rd. 4944 hrsz. 11 h. 400 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 11 rd. 4970 hrsz. 1 h. 1200 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 12 rd. 4491 hrsz. 12 h. 960 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 3 kor., A + 13 rd. 5019—5021 hrsz. 6 h. 110 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 2 kor., A + 14 rd. 5042, 5059

hsz. 6 h. 533 öf legelő 60/24720-ad részére 2 kor., A + 15 rd. 5050, 5061 hrsz. 53 h. 712 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 15 kor., A + 16 rd. 5079, 5084 hrsz. 5 h. 1577 öf legelő 60/24720-ad részére 2 kor., A + 17 rd. 5113 hrsz. 869 öf területű legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 18 rd. 5133 hrsz. 1413 öf ter. legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 19 rd. 5247 hrsz. 891 öf ter. legelő 60/24720. részére 1 kor., A + 20 rd. 1066 hrsz. 407 öf ter. legelő 60/24720. részére 1 kor., A + 21 rd. 583 hrsz. 4 h. területű legelő 60/24720-ad részére 1 kor., A + 22 rd. 762 hrsz. 164 öf ter. itató 60/24720-ad részére 1 kor., A + 23 rd. 859 hrsz. 1 h. 120 területű porondos 60/24720-ad részére 1 kor., A + 24 rd. 861 hrsz. 1228 öf területű porondos 60/24720-ad részére 1 kor. ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi nov. hó 16-ik napján d. e. 9 órakor Bokaj községánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 106 kor. 30 fil-lért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Algyógy, 1905. évi augusztus hó 12-én.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság

Rozgonyi, kir. jbiró.